

I. Nincs helye a szabálysértés miatt felelősségre vonásnak, ha annak elkövetése óta hat hónap eltelt; a cselekmény elkövetésétől számított két év elteltével pedig egyáltalán nincs helye szabálysértési felelősségre vonásnak [Szabs. tv. 6. § (1) és (6) bek.].

II. A tulajdon elleni szabálysértések bűncselekménykénti minősítése céljából történő értékegybefoglalására kizárólag olyan szabálysértések kapcsán van lehetőség, amelyeket legfeljebb egy éven belül követtek el, feltéve, hogy ezeket együttesen bírálják el, és büntethetőségük elévülés folytán nem szűnt meg [Szabs.tv.177. § (6) bek.].

- [1] A törvényszék katonai tanácsa a 2015. augusztus 12. napján kihirdetett ítéletével a szerződéses főtörzsőrmester III. r. terheltet bűnösnek mondta ki magánokirat-hamisítás vétségében [1978. évi IV. tv. 276. §] és kisebb vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés vétségében [1978. évi IV. tv. 319. § (1) és (2) bek.]; ezért megrovásban részesítette. Rendelkezett továbbá a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.
- [2] A védelmi fellebbezés alapján másodfokon eljáró ítélőtábla katonai tanácsa a 2016. február 10. napján meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a III. r. terheltre vonatkozó részét helybenhagyta.
- [3] A jogerős ügydöntő határozatok ellen a III. r. terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjára hivatkozva.
- [4] Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok törvénysértően állapították meg védenca bűnösségét, mivel az irányadó tényállás szerint a terhelt parancsnoka parancsát teljesítette. A paranccsal kapcsolatban a Magyar Honvédségről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Mht.) vonatkozó rendelkezéseire utalt, kiemelve az 51. § (1) bekezdését, mely szerint a katona szolgálat teljesítése során köteles végrehajtani a parancsot, kivéve, ha azzal bűncselekményt követne el, és álláspontja szerint az irányadó tényállásából is megállapíthatóan a szolgálati időben, szolgálati helyen, szolgálati viszony alatt az előljárótól érkező, kifejezett munkaviszonnyal összefüggésben elhangzó kijelentés, amely a munkaviszonnyal összefüggő rendelkezést tartalmazott, parancs volt; ezt a parancsot a III. r. terhelt jogosan nem tagadhatta meg, miután tudata nem fogta át, hogy ezzel bűncselekményt követ el.
- [5] A magánokirat-hamisítás kapcsán pedig megítélése szerint az eljáró bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna, hogy amennyiben védenca tudata eshetőlegesen át is foghatta az okirat-hamisítást, úgy reálisan számíthatott-e az esetleges parancsmegtagadással kapcsolatban büntetőjogi szankciókra, emellett a bűncselekmény elkövetési magatartásának

jellegéből adódóan a magánokirat-hamisítás kizárólag szándékosan követhető el, az elkövető tudatának át kell fognia a felhasználás jogtalanságát is.

- [6] Ezért elsődlegesen azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra, másodlagosan pedig azt, hogy a Kúria a terheltet az ellen emelt vád alól bűncselekmény hiányában mentse fel.
- [7] A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt részben alaposnak találta.
- [8] Álláspontja szerint törvénysértően állapították meg az eljáró bíróságok a III. r. terhelt bűnösségét hűtlen kezelés vétségében, mivel a szabálysértési cselekményeket értékegybefoglalással minősítették bűncselekményként, ezért vizsgálniuk kellett volna, hogy az annak alapjául szolgáló szabálysértések nem évültek-e el.
- [9] Megítélése szerint – figyelemmel a 87. BK vélemény 3. pontjában foglaltakra is – valamennyi, a bűncselekmény alapjául szolgáló szabálysértés elévült az elsőfokú bíróság ítéletének meghozataláig.
- [10] Ugyanakkor kiemelte, hogy a parancs bűncselekmény elkövetésére vonatkozó jellege a tényállás alapján egyértelműen felismerhető volt, így azzal a III. r. terhelt büntetőjogi következmények nélkül szembehelyezkedhetett volna, így a bíróságok a büntető anyagi jog megsértése nélkül állapították meg a terhelt bűnösségét a magánokirat-hamisítás vétségében.
- [11] Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat változtassa meg, a terheltet az ellene hűtlen kezelés vétsége miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában mentse fel, a szabálysértési eljárást pedig szüntesse meg, és miután a terhelttel szemben az eljáró bíróságok megrovást alkalmaztak – a bűnösség szűkülése ellenére – a joghátrány mérséklésére nincs törvényes lehetőség, egyebekben tartsa azokat hatályban.
- [12] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 423. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően a felülvizsgálati indítványban megjelölt okra figyelemmel bírálta felül, emellett tekintettel volt ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre is.
- [13] Ilyen eljárási szabálysértést azonban egyik bíróság eljárásában sem észlelt.
- [14] A Be. 416. § (1) bekezdés – indítványozó által felhívott – a) pontja szerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésévek került sor, a b) pont szerint pedig a felülvizsgálat lehetősége megnyílik, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályainak megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki vagy

törvénytől intézkedést alkalmaztak.

- [15] A Kúria a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel – ugyan eltérő indokok alapján – a felülvizsgálati indítványt megalapozottnak találta a terhelt terhére megállapított hűtlen kezelés vétsége kapcsán.
- [16] A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a felülvizsgálati indítványban ez a tényállás nem támadható.
- [17] Erre figyelemmel a Kúria a megállapított tényálláshoz még annak esetleges megalapozatlansága esetén is kötve van, és a felülvizsgálat során a vitatott jogkérdések kizárólag az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálhatók el.
- [18] A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a volt alezredes I. r. terhelt korábbi alárendeltjét, a szerződéses főtörzsőrmester III. r. terheltet arra utasította, hogy feleségét 2010. március 23-a és 2013. április 16-a között – összesen 24 alkalommal – Sz.-ről a hivatali gépkocsival egészségügyi ellátás céljából rendszeresen P.-re szállítsa, és rábírta arra is, hogy a gépkocsi magáncélú igénybevételének leplezése céljából ezeket az utakat a menetleveleken Sz.-K.-Sz. útvonalként tüntesse fel. Az I. r. terhelt az utasítást végrehajtotta, és a hamis tartalmú menetleveleket az alakulat műszaki ellenőrző állomásán leadta, ezáltal felhasználta. A személygépkocsi jogtalan igénybevételével 153 352 forint vagyoni hátrányt okozott a Magyar Honvédségnek.
- [19] Az ítéleti tényállás ugyan pontosan megjelölte az egyes részcsелеkmények elkövetési időpontját, azonban kétségtelenül nem részletezte külön-külön az egyes utazások során okozott vagyoni hátrányt.
- [20] Ítéletének indokolásában azonban az elsőfokú bíróság tényként állapította meg azt is, hogy a III. r. terhelt kezelésében 2009. március 9. és 2013. május 2. napja közötti időtartamban volt a kérdéses szolgálati személygépkocsi, és a hűtlen kezelést ezzel a rábízott járművel valósította meg. A jogi indokolás körében pedig azt is rögzítette, hogy az egyes igénybevételekkel okozott vagyoni hátrány egyetlen alkalommal sem nem haladta meg a szabálysértési értékhatárt, és érték-egybefoglalással állapította meg, hogy a vagyoni hátrány mértéke a bűncselekményi értékhatárt elérő 153 352 forint.
- [21] A Kúria töretlen gyakorlata szerint az irányadó tényálláshoz tartozik a jogerős határozat bármely részében szereplő minden tény, amelyik az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős, ezért a Kúria a fenti tényeket is a tényállás részének tekintette.
- [22] A fentiekből következően az egyes részcsелеkményekkel okozott vagyoni hátrány nem

haladta meg az azok elkövetésekor hatályos szabálysértési értékhatárt, és külön-külön valamennyi szabálysértésnek minősült.

- [23] A tizenegy cselekmény elkövetésének idején – a 2010. március 23. és 2012. március 27. napja közötti időszakban – a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény volt hatályban, amelynek 157. § (1) bekezdés c) pontja rendelkezett úgy, hogy szabálysértésnek minősül a húszezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés. E törvény (6) bekezdése – ami 2010. augusztus 19. napján lépett hatályba – pedig úgy rendelkezett, hogy az okozott vagyoni hátrány összegének megállapítása céljából érték-egybefoglalásnak van helye, ha az eljárás alá vont személy az (1) bekezdésben meghatározott ugyanolyan cselekményt több alkalommal, legfeljebb egy éven belül követte el és ezeket együttesen bírálják el.
- [24] Mivel a tényállásban rögzített szabálysértések közül öt 2010. augusztus 19. előtt elkövetett, ezek kapcsán eleve nem lett volna helye érték-egybefoglalásnak.
- [25] A 2010. augusztus 19. napját követően elkövetett szabálysértések kapcsán azonban ez a szabály irányadó volt, mivel a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló és 2012. április 15. napjától hatályos 2012. évi II. törvény (továbbiakban Szabs.tv.) 177. § (1) bekezdés c) pontja ugyancsak akként rendelkezik, hogy tulajdon elleni szabálysértést valósít meg, aki ötvenezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva hűtlen kezelést követ el, és a (6) bekezdés szerint az okozott vagyoni hátrány összegének megállapítása céljából ugyancsak érték-egybefoglalásnak van helye, ha az eljárás alá vont személy az (1) bekezdésben meghatározott ugyanolyan cselekményt több alkalommal, legfeljebb egy éven belül követte el és ezeket együttesen bírálják el.
- [26] Az első fokon eljáró törvényszék ugyan a 2012. szeptember 4-étől kezdődő jogtalan igénybevételek kapcsán állapította meg a vagyoni hátrány összegét, azonban a tényállás ezt megelőző részében a 2010. március 23-ától 2013. április 16-áig megvalósított valamennyi, összesen 24 alkalommal történt elkövetést szerepeltette. Így a Kúria ezt tekintette irányadónak.
- [27] Ennek megfelelően az érték-egybefoglalás kapcsán az egyes szabálysértések közül a 2010. augusztus 19. napját követően – a tényállás szerint 2011. november 29. és a 2013. április 16. között – elkövetettek vehetőek figyelembe. Azonban ezen időpontok között nyilvánvalóan több mint egy év telt el, így emiatt nem lett volna helye az ebben az időben elkövetett valamennyi cselekmény kapcsán sem érték-egybefoglalásnak.

- [28] 2011. november 29. és a 2012. október 3. napja között azonban nem telt el egy év, és erre az időszakra összesen tizenkét részcselekmény esett, ahogy 2013. február 11. és 2013. április 16. napja között sem, amikor hét szabálysértési cselekmény esett.
- [29] A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 11. § (7) bekezdése és a Szabs. tv. 6. § (6) bekezdése szerint sincs helye szabálysértési felelősségre vonásnak a cselekmény elkövetésétől számított két év elteltével.
- [30] Ahogy arra a Kúria a Legfőbb Ügyészség által is felhívott 87. BK véleményében is rámutatott, a szabálysértések bűncselekményi minősítése céljából történő érték-egybefoglalására kizárólag olyan szabálysértések kapcsán van lehetőség, amelyeknek – mint szabálysértéseknek – a büntethetősége elévülés folytán nem szűnt meg.
- [31] Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatát 2015. augusztus 12. napján hirdette ki.
- [32] Miután a terhelt által elkövetett legutolsó szabálysértési cselekmény elkövetési időpontja 2013. április 16. napja, legkésőbb 2013. április 15. napján – azaz az ítélet meghozatala előtt – valamennyi szabálysértés elévült, ezért egyetlen cselekmény kapcsán sem volt helye érték-egybefoglalásnak.
- [33] Téves a törvényszék jogi indokolásában az érték-egybefoglalás kapcsán a folytatólágosságra utalás is.
- [34] Érték-egybefoglalásnak az egy éven belül elkövetett szabálysértési cselekmények kapcsán van helye, függetlenül a sértettek azonosságától vagy különbözőségétől; a folytatólágosság törvényi egysége azonban kizárólag büntetőjogi kategória, és abba a Btk. 6. § (2) bekezdése és az 1978. évi IV. törvény 12. § (2) bekezdése szerint is csak bűncselekmények tartozhatnak, feltéve, hogy az elkövető az ugyanolyan bűncselekményt egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközökben többször követi el.
- [35] Így a folytatólágosság a szabálysértések kapcsán nem teremthet egységet.
- [36] A felülvizsgálati indítványnak a magánokirat-hamisítási cselekmény kapcsán kifejtett érvei azonban nem foghattak helyet.
- [37] A törvényszék ítéletének indoklásában helytállóan hivatkozott arra, hogy a terhelt felmentésére a parancs, mint büntethetőséget kizáró ok miért nem volt alkalmazható.
- [38] Erre vonatkozó érveit a Kúria kiegészíti a következőkkel:
- [39] Az elkövetéskor hatályban volt 1978. évi IV. törvény 123. § (1) bekezdése szerint valóban nem büntethető a katona a parancsra végrehajtott cselekményért, kivéve, ha tudta, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el.
- [40] Az indítványozó által felhívott törvény, a Hvt. 80. § p) pontja szerint a parancs

meghatározott szolgálati tevékenység vagy feladat végrehajtására irányuló, személyre vagy személyek egyértelműen meghatározott körére vonatkozó szóban, írásban vagy egyéb más módon kifejezett akaratnyilvánító rendelkezés. A parancsot adó katona pedig a parancsáért felelősséggel tartozik.

- [41] A hivatkozott rendelkezés szerint azonban a katona a szolgálat teljesítése során sem köteles végrehajtani az előjáró parancsát, ha azzal bűncselekményt követne el.
- [42] A katona a parancssal tehát szembeszegülhet, ha felismeri, hogy annak teljesítésével bűncselekményt valósít meg.
- [43] Az, hogy a parancs végrehajtója felismerte: a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el, akkor állapítható meg, ha a parancs bűncselekményre vonatkozó jellege nyilvánvaló.
- [44] Ez pedig az adott ügyben egyértelműen megállapítható; a terhelt tisztában volt azzal, kit szállít és hová, így az általa felhasznált okiratok valótlán tartalmúak.
- [45] Az 1978. évi IV. törvény szerint pedig a büntethetőséget kizáró ok nem állapítható meg, ha a katona tudta, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el; amennyiben a felismerés ellenére a parancsot teljesíti, tettesként kell felelősségre vonni.
- [46] Büntetlenséget eredményezhet a tévedés is; nem büntethető a katona, ha azért nem ismeri fel a parancs jogellenességét, mert az elkövetéskor valamely tényről nem volt tudomása.
- [47] A felülvizsgált ügyben azonban ilyen tényre utaló adat sem merült fel, így ez a büntethetőséget kizáró ok sem volt megállapítható.
- [48] Miután a terhelt a kötelezettsége teljesítésének bizonyítására a hamis magánokiratokat fel is használta, bűnösségének megállapítása az 1978. évi IV. törvény 276. §-a szerinti magánokirat-hamisítás vétségében megalapozott és törvényes.
- [49] Az a körülmény, hogy a III. r. terhelt szolgálati időben, szolgálati helyen, szolgálati viszony alatt egy előjárótól érkező, kifejezett munkaviszonnyal összefüggő utasítás kapcsán valósította meg a bűncselekményt, a joghátrány alkalmazása során értékelhető.
- [50] A Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alapján a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot megváltoztatja és a törvénynek megfelelő határozatot hoz, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.
- [51] A Kúria ezért – a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva – a megtámadott határozatoknak a III. r. terheltre vonatkozó részét megváltoztatta, és a terheltet bűncselekmény hiányában a kisebb vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés vétségének [1978. évi IV. tv. 319. § (1), (2) bek.] vádjá alól a Be. 331. § (1) bekezdése alapján –

figyelemmel a Be. 6. § (3) bekezdés a) pontjára – felmentette.

- [52] A Be. 337. § (1) bekezdésére figyelemmel megállapította, hogy a terhelt terhére megállapított vagyon elleni cselekmények helyesen az 1999. évi LXIX. törvény 157. § (1) bekezdés c) pontja, illetve a Szabs.tv. 177. § (1) bekezdés c) pontja szerinti tulajdon elleni szabálysértések, és azok elévülésére figyelemmel ezek miatt az eljárást az 1999. évi LXIX. törvény 84. § (1) bekezdés g) pontja, illetve a Szabs. tv. 83. § (1) bekezdés h) pontja alapján megszüntette.
- [53] A terhelt terhén fennmaradó magánokirat-hamisítás vétsége miatt a joghátrány alkalmazása nem mellőzhető.
- [54] Mivel vele szemben a megtámadott határozatok szerinti joghátrány – a megrovás – a legenyhébb intézkedés, annak mérséklésére további törvényes lehetőség nincs, a Kúria a megtámadott határozatokat a III. r. terheltre vonatkozó részükben a Be. 426. § alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv. I. 934/2016.)